

Ridderlijke Duitse Orde

Balijs van Utrecht

Bestuursverslag 2025

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Organisatie.....	4
2. Giften.....	7
3. Cultuurhistorie.....	14
4. Onroerende zaken.....	17
5. Effectenportefeuille en andere financiële zaken.....	20
6. Deutsche Huis en het team.....	22
Bijlage 1: Nevenfuncties.....	23

Inleiding

Nederland heeft een economisch en financieel succesvol jaar achter de rug. Het begrotingstekort van de overheid bleef ver onder de Europese norm van 3% van het BNP en de staatsschuld zelfs onder de 50%.

Helaas is de staat van de overheidsfinanciën niet maatgevend voor de staat van onze samenleving. Uit onderzoek door het Sociaal Cultureel Planbureau in 2025 blijkt dat een meerderheid van de Nederlanders (59%) vindt dat het de verkeerde kant opgaat met ons land. Veel mensen ervaren machteloosheid en frustratie over de samenleving en de politiek. Het kabinet Schoof maakt vlak voor de zomer haar langverwachte val. Net als andere Europese landen lukt het Nederland niet om een stabiele regering te vormen met nieuwe, opkomende, partijen. Migratie is het thema dat de samenleving verdeelt.

De RDO kent haar eigen uitdagingen. Een interne notitie is de start van een discussie over een meerjarige verhoging van haar giftenbudget. De Orde heeft de wens om extra middelen te alloceren voor hulp aan de humanitaire brandhaarden in Europa en daarbuiten. Binnen het eigen netwerk zijn in 2025 twee solide partijen gevonden die hulp bieden aan kinderen en volwassenen in Oekraïne. De verwachting is dit in de komende jaren te intensiveren. Ook binnen Nederland is hulp aan mensen in een kwetsbare positie hard nodig. Waar uit de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat het aantal huishoudens die leven in armoede afneemt lijkt de definitie van 'armoede' te veranderen. Kansengelijkheid is het uitgangspunt met als gevolg een toenemend beroep op de charitatieve vermogensfondsen om dit te realiseren- vooral voor kinderen (o.a. bijles, bril, computer, ontbijt).

Van een andere orde maar van belang voor de continuïteit van de RDO is de installatie van twee nieuwe, jonge, ridders en drie nieuwe commandeurs. De ambitie is om het aantal ridders in de komende jaren fors te verhogen. Ondanks een beperkt reservoir lijkt dit haalbaar.

In historisch perspectief is de rondleiding op het Huis van Karl von Habsburg, nazaat van keizer Karel V, als vertegenwoordiger van de St. Georgs Orden, door de Landcommandeur een hoogtepunt. Evengoed historisch is de aanschaf van nieuwe mantels voor commandeurs en ridders. Een oud exemplaar is in bruikleen gegeven aan het museum van de voormalige landcommanderij Alden Biesen (Vlaanderen).

De Orde sloot het jaar af met nieuwe gezichten, partnerships en zelfvertrouwen.

1. Organisatie

1.1 Algemeen

De Ridderlijke Deutsche Orde (RDO) Balije van Utrecht is van oorsprong een geestelijke ridderorde die sinds 1231 in Utrecht zetelt. De Orde heeft bezittingen, onder andere geleden in haar commanderijen, verspreid over diverse gebieden in Nederland. In de loop der tijd is de RDO Balije van Utrecht geëvolueerd tot een charitatief vermogensfonds.

Daarnaast richt de RDO zich ook op het behoud en beheer van het waardevolle cultuurhistorische erfgoed, zoals een archief dat teruggaat tot het begin van de 13e eeuw.

De RDO, een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid, is onder nummer 40478069 ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en heeft sinds 1 januari 2008 de status van Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

De RDO is lid van de Vereniging van Fondsen In Nederland (FIN), de branchevereniging voor vermogensfondsen, en volgt de gedragscode van de FIN uitgezonderd de aanbeveling om de jaarrekening op te stellen conform RJ640. De jaarrekening wordt opgesteld conform eigen grondslagen.

De Statutaire doelstelling van de RDO luidt:

- de hulpverlening aan zieken, gewonden en anderszins hulpbehoevenden;
- het voorkomen en verzachten van menselijke nood;
- het conserveren en beheren van het waardevolle historische erfgoed;
- het uitdragen, ondersteunen en versterken van het reformatische gedachtegoed.

Het statutair bestuur van de RDO, de Dirigerende Commissie, bestond gedurende het gehele verslagjaar uit de volgende personen:

J.R. baron de Vos van Steenwijk, Landcommandeur
Mr R.W. baron Snouckaert van Schauburg, Coadjutor
Mr A.S. baron de Vos van Steenwijk, lid
Mr Ph.W. baron van Verschuer, lid
Drs. W.A. baron Schimmelpenninck van der Oije, lid

De secretaris, Mr H.J. Teengs Gerritsen, maakt formeel geen onderdeel uit van het bestuur en is een betaalde functionaris.

Bevoegdheden van het bestuur: gezamenlijk bevoegd met andere bestuurder(s).

Het Kapittel, het hoogste orgaan van de vereniging, bestond uit de volgende leden:

J.R. baron de Vos van Steenwijk, Landcommandeur
Mr R.W. baron Snouckaert van Schauburg, Coadjutor en Commandeur van Leiden en Katwijk
Drs. J-A.F. baron de Vos van Steenwijk, Commandeur van Ootmarsum
Mr A.S. baron de Vos van Steenwijk, Commandeur van Bunne
Mr R.H. graaf van Limburg Stirum, Commandeur van Doesburg
Jhr Mr T.A.J. van Eysinga, Commandeur van Schoten
Mr C.J.H. baron van Lynden, Commandeur van Schoonhoven

Mr Ph.W. baron van Verschuer, Commandeur van Tiel

Drs. W.A. baron Schimmelpenninck van der Oije, Commandeur van Dieren
Drs. A. van Welderen baron Rengers, Commandeur van Rhenen
Ir. J.W.H. Sixma baron van Heemstra, Commandeur van Maasland
Drs. M.M. baron van Heemstra, Commandeur van Middelburg

Tijdens de Kapittelvergadering van 16 december 2025 zijn:

Tot Erecommandeur benoemd:
Drs. M.M. baron van Heemstra
Drs. A. van Welderen baron Rengers

Tot het Kapittel toegetreden:
Mr D.W. ridder van Rappard, Commandeur Middelburg
R.B. baron van Lynden, Commandeur Rhenen
Jonkheer C.L. van Beijma thoe Kingma, Commandeur Schelluinen

Tot Ridder zijn benoemd:
Jonkheer V.W.A. de Villeneuve
E.J.P.G. baron de Vos van Steenwijk

Voor de (Ere)-Commandeurs en (Ere)-Ridders bestaat er een regeling voor presentiegelden en een vergoeding voor reis- en verblijfskosten.

Per 31 december 2025 bestond de Ridderlijke Duitsche Orde Balije van Utrecht uit: 13 Kapittelleden, 9 Ridders, 7 Erecommandeurs en 1 Ereridder.

Volgens het rooster van aftreden van het Kapittel treedt de eerste Commandeur af in 2026 en de laatste in 2043. Dit betekent dat er voor deze periode 13 nieuwe Commandeurs moeten toetreden. De Selectiecommissie heeft zich gecommitteerd om minimaal twee nieuwe Ridders per jaar te werven.

De nevenfuncties van de leden van het Kapittel en de Giftencommissie worden vermeld in bijlage 1.

1.2 Reguliere vergaderingen

De vergaderingen (5) van de Dirigerende Commissie vonden allemaal plaats op het Duitsche Huis.

De overige commissies vergaderden volgens het vergaderschema voorafgaand aan de vergaderingen van de Dirigerende Commissie.

De Giftencommissie heeft in 2025 vijf keer vergaderd en éénmaal schriftelijk. Er waren geen personele wijzigingen bij de Giftencommissie. Voorafgaand aan de mei vergadering werd dit jaar een presentatie gehouden over het onderwerp *Funding Plus* door de heer Deny de Jong.

De Historische Commissie heeft in twee keer op het Duitsche Huis vergaderd. Er waren geen wijzigingen in de bezetting van de Historische Commissie.

Ook de Onroerend Goed Commissie heeft dit jaar vijf keer vergaderd. De jaarlijkse pachtersrondgang vond dit jaar wederom plaats in oktober. De bezetting van de Onroerend Goed Commissie is in 2025 veranderd. Twee nieuwe leden traden toe waaronder een nieuwe voorzitter.

De Financiële Commissie heeft in het verslagjaar tweemaal overleg gehad met vermogensbeheerder IVM Caring Capital over de portefeuille. Daarnaast is de Financiële Commissie gedurende het jaar een aantal keren (digitaal) bijeengekomen.

Het Kapittel vergaderde tweemaal op het Duitse Huis. In december heeft het Kapittel een plenaire zelfevaluatie gehouden. De belangrijkste thema's die aan de orde kwamen zijn transparantie en betrokkenheid. Geconcludeerd is dat beide continue aandacht verdienen zowel van individuele Commandeurs en Ridders als van de Dirigerende Commissie. Een nieuw initiatief is het actief uitnodigen van Ridders en Commandeurs om een DC vergadering bij te wonen alsmede dat agendapunten kunnen worden gesuggereerd.

1.3 Andere bijeenkomsten

Het werkdiner vond op dinsdag 17 juni plaats na de Kapittelvergadering. Dit jaar gaven Anna Tak (Stichting ANDERS Nederland) en Tim Somers (Fonds Bijzondere Noden Rotterdam) een presentatie over de Landelijke Tandartsdag. Een initiatief - afkomstig uit Rotterdam - waarbij mondzorgprofessionals zich kosteloos inzetten om noodhulpbehandelingen te geven aan mensen in armoede met acute gebitsklachten. Tijdens het diner werd in de tuin van Karel V door alle genodigden bijgepraat.

Op de ridderdag, die werd gehouden op 27 september, is aandacht besteed aan het verschil tussen projectfinanciering en programmafinanciering.

Gast spreker Deny de Jong lichtte het concept Funding Plus toe, een benadering die naast projectsteun ook investeert in de versterking van organisaties zelf. Dit sluit aan bij trends zoals het terugtrekken van de overheid, de behoefte aan innovatie, focus op impact en het belang van zichtbaarheid voor fondsen. Organisaties komen vaak vast te zitten in de zogeheten 'projectencarrousel'; financiering voor organisatieversterking, advies en netwerk kan dit doorbreken.

Aan de hand van twee casussen werd dit geïllustreerd: Resto van Harte (Polle Jansens) kon dankzij meerjarige financiering en ondersteuning stabiliseren, de organisatie op orde brengen en betere resultaten behalen. De Tussenvoorziening (Guusta van der Zwaard) kreeg via de RDO ondersteuning van een vastgoed specialist, die hen hielp bij het vinden van huisvesting voor hun doelgroep — een vorm van steun die indirect maar impactvol is.

De kernboodschap: investeren in de interne kracht van organisaties levert een grotere maatschappelijke impact op en kan in sommige gevallen meer opleveren dan projectsteun alleen.

2. Giften

Veel suggesties van Ridders en Commandeurs, voortgekomen uit de herijking van het giftenbeleid in 2023, zijn inmiddels staand beleid geworden. Het tweede jaar van het Impulsprogramma Jongvolwassenen is goed doorlopen en vanwege de effectiviteit heeft het Kapittel het programma met een jaar verlengd.

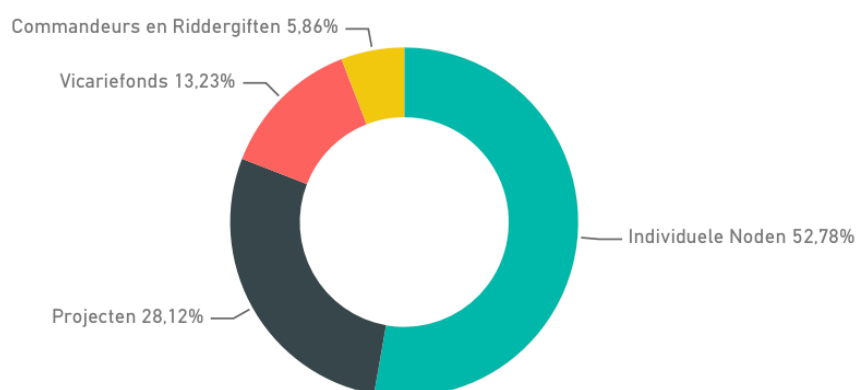
Het aantal partners met een jaarlijkse vaste financiële bijdrage is stabiel gebleven en de RDO vormt een onderdeel van het lokale welzijns netwerk in een flink aantal Commandergebieden. Er zijn diverse "Fondsbijsenkomsten" georganiseerd. Een moment waarop maatschappelijke initiatieven kennis kunnen maken met diverse fondsen in de regio.

Overzicht bestedingen

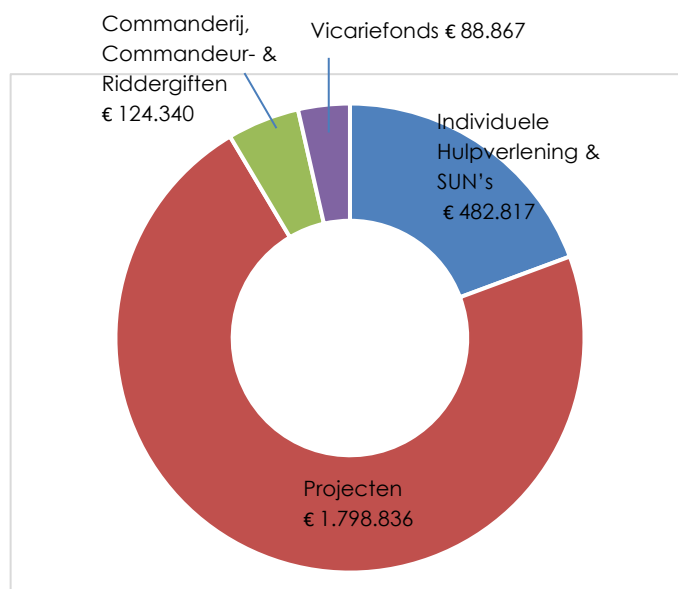
Het budget in 2025 voor giften was € 2.509.000. In 2024 werd er in totaal € 2.048.027 aan giften besteed. Een groei van 22.5%. Er werden in totaal 623 aanvragen ontvangen, verdeeld over de verschillende categorieën. Dit aantal is meer dan 15% gegroeid ten opzichte van 2024. Ondanks een forse groei in het aantal aanvragen en in het te besteden budget heeft het bureau alle aanvragen op inhoud beoordeeld zodat de Giftencommissie goed onderbouwde besluiten heeft kunnen nemen.

N.B. Doordat een aantal toezeggingen in 2025 nog niet zijn uitbetaald, zijn de cijfers in de jaarrekening anders dan hierboven beschreven. De grafieken en visuele weergaves die hieronder staan, zijn gebaseerd op wat er in 2025 is toegekend. Dit verschilt met wat er daadwerkelijk is uitbetaald.

Procentuele verdeling aantal ontvangen aanvragen:

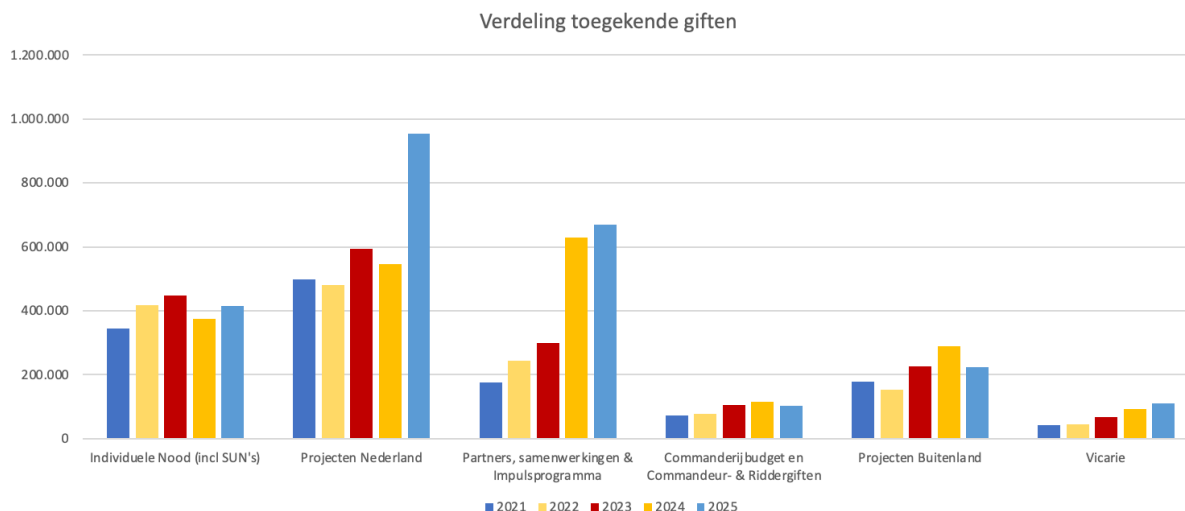

Budgettaire verdeling toegekende aanvragen:

Budget verdeling toegekende giften

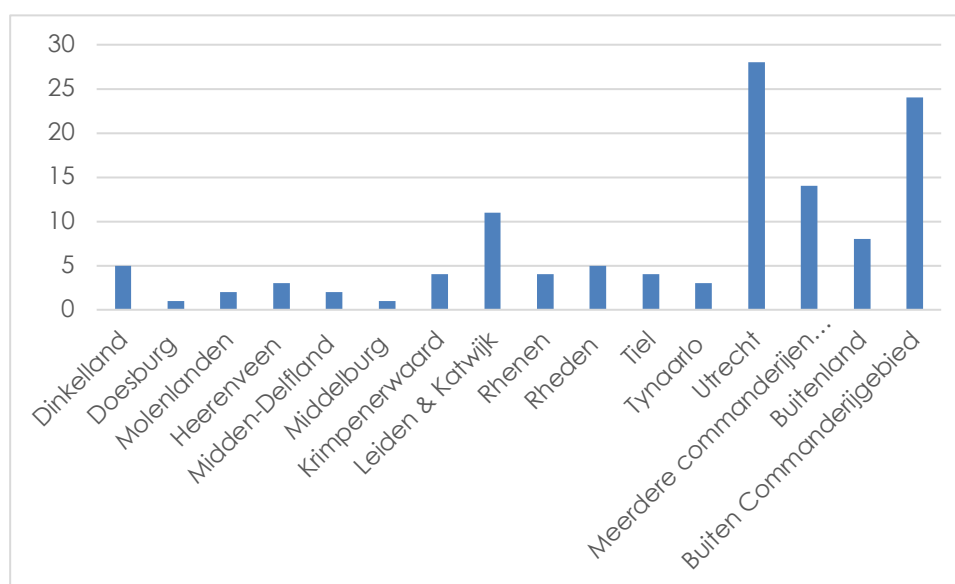
Projecten Nederland

Het grootste deel van het giftenbudget van de RDO wordt uitgegeven via projecten in Nederland. De hogere besteding van giften in deze categorie komt door het toekennen van hogere bedragen per gift en doordat er meer projectaanvragen zijn ontvangen en toegekend.

De primaire focus ligt bij de ondersteuning van projecten in onze Commandeerijgebieden. Als het budget het toe laat, nemen we ook aanvragen uit de rest van Nederland in behandeling.

In totaal zijn er 186 projectaanvragen ontvangen, dat is 4% meer dan in 2024. Hiervan zijn er 49 afgewezen. Het aantal afwijzingen is in lijn met 2024 en is mede te verklaren doordat de aanvragen buiten Commandeerijgebied sneller worden afgewezen.

Geografische spreiding toegekende projecten:

Voorbeelden van projecten die in 2025 werden ondersteund zijn:

Landelijke Tandartsenarts | Stichting ANDERS

Op zaterdag 27 september 2025 vond de eerste landelijke Tandartsendag plaats. Stichting ANDERS heeft samen met diverse noodhulpbureau's en circa 80 tandartspraktijken meer dan 2200 mensen geholpen. De RDO heeft deze dag mede financieel ondersteund.

“Vanuit meer dan 80 tandartspraktijken is zaterdag 27 september jl. kosteloos noodhulp geboden aan mensen met gebitsklachten. Zij hebben onvoldoende financiële middelen om naar de tandarts te gaan. Meer dan 2200 mensen hebben zich aangemeld voor hulp. Aanmeldingen kwamen van Texel tot Heerlen en van Vlissingen tot Almelo.

Een dag waarop tandartsen en mondzorgprofessionals zich vrijwillig inzetten en kosteloze noodhulp wordt geboden aan mensen die wegblijven bij de tandarts omdat ze de rekening niet (meer) kunnen betalen. Met deze dag wordt er lokaal en landelijk aandacht gevraagd voor dit probleem.”

Odensehuis Molenlanden

Odensehuis Molenlanden is een laagdrempelige ontmoetingsplek voor mensen met dementie en hun naasten, zonder indicatie of verwijzing. Zij bieden informele respijtzorg, versterken het netwerk rondom de inwoner en werken samen met lokale partners in het sociaal domein. Het Odensehuis Molenlanden wilde graag van twee naar drie dagen per week open om zo méér mensen te ondersteunen in eigen regie en kwaliteit van leven.

SRV De Blauwe Tomaat, Rheden

De Blauwe Tomaat is met haar tien meter lange SRV wagen een opvallende ontmoetingsplek in de wijk; naast de verkoop van goedkope & gezonde producten, zorgt zij voor verbinding in de wijk.

Op hun kleine terras met gratis koffie en thee maken burens een praatje en wisselen recepten uit. De verkoop is dus een middel om hun doel te bereiken. De Blauwe Tomaat wilde graag uitbreiden naar Velp & Rheden, maar de SRV wagen was aan vervanging toe. Mede met de gift van de RDO hebben zij een nieuwe vrachtwagen kunnen aanschaffen en zijn ze nu ook actief in Rheden!

Individuele Noden

In totaal zijn er in 2025 278 aanvragen besloten, waarvan er 254 zijn toegekend. We zien een forse groei in aanvragen rondom tandartskosten. Ook een bijdrage voor dierenartskosten wordt steeds vaker aangevraagd. De aanvragen voor individuele hulpverlening komen uit heel het land, waardoor goed zichtbaar is dat er een toegevoegde waarde is voor fondsen om ook zelf individuele hulp te verstrekken. Niet elke gemeente heeft een noodhulpbureau en daarbij zijn de criteria van een SUN niet in elke gemeente hetzelfde. Of het door een SUN toegekende bedrag is te laag om de kosten te dekken. De RDO houdt een aanvullende rol bij deze aanvragen.

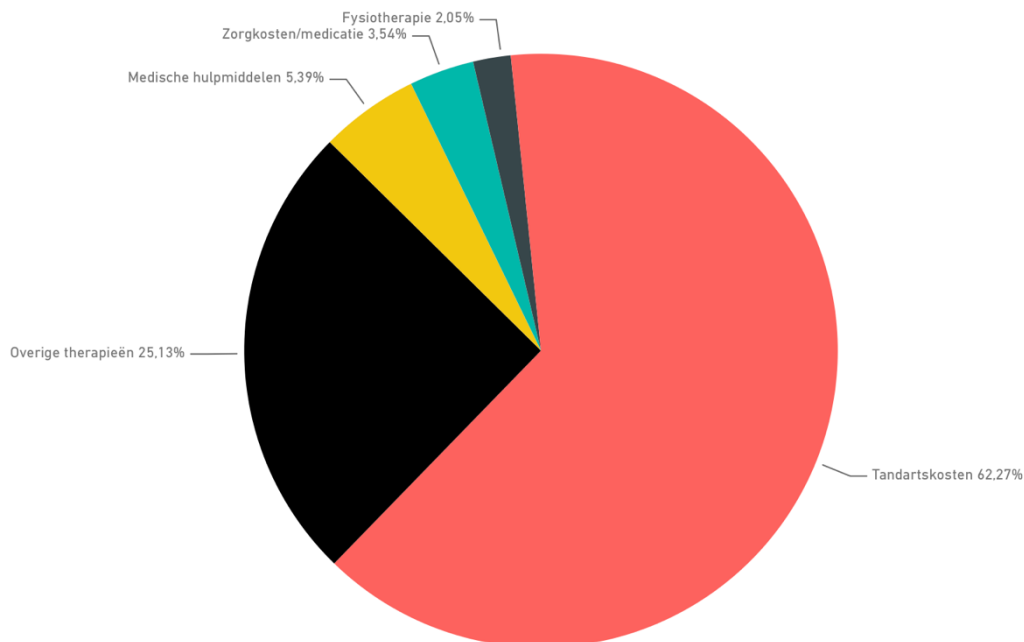
De RDO levert ook gegevens aan voor het Datadashboard Urgente Noden (DUN) van SUN Nederland. Dit is een online tool die data over noodhulp, armoede en schulden ontsluit. Noodhulpbureaus, vermogensfondsen en SUN Nederland maken hiermee gezamenlijk inzichtelijk welke giften en leningen worden verstrekt, om trends in urgente noden te signaleren zowel op lokaal als landelijk niveau.

Verdeling categorieën Individuele Nood

De 3 categorieën waar in 2025 de meeste aanvragen voor zijn ingediend:

- Medische/ Paramedische kosten
- Wonen (woninginrichting)
- Kosten & Schulden

MEDISCH PAF

Commanderijbezoeken en Commanderijbudget

In 2025 zijn de Commanderijen Krimpenerwaard, Doesburg, Middelburg, Heerenveen en Almelo bezocht. Samen met een aantal lokale fondsen zoals het Druckerfonds, Fonds 1818, het Rabo Impactfonds, de Leidsche Maatschappij van Weldadigheid, de stichting De Carolusgulden, de stichting Heilige Geest en de stichting Sint Maarten is een succesvolle fondsenavond in Leiden georganiseerd. Hier kwamen bijna tweehonderd belangstellenden op af.

In de gemeente Maasland is een kleine afvaardiging van de Orde aanwezig geweest bij het lokale fondsenoverleg en bij de opening van Maaslandtkamer in Museum de Schilpen in Maasland. En de commandeur van Schoonhoven heeft in december 2025 de Kapschuur van de dagbesteding van Kwintes in Lekkerkerk feestelijk geopend.

Het Commanderijbudget wordt actief ingezet na een bezoek of juist als aanvulling op de reguliere projecten.

2e jaar Impulsprogramma Jongvolwassenen

In 2025 is het tweede jaar van het impulsprogramma Jongvolwassenen doorlopen. De deelnemende organisaties - SHout!, ExpEx, Stichting Timon, Youth for Christ Krimpenerwaard en De Harde Leerschool – ontvingen een gift voor hun activiteiten. Ook is er dit jaar concreet gewerkt aan organisatieontwikkeling. Op het Duitse Huis is een interessante bijeenkomst georganiseerd over de diverse groeifases van organisaties en de fricties die daarbij komen kijken. Gedurende het jaar is de hulp ingeroepen van onze betrokken organisatieadviseur om de organisaties te ondersteunen op diverse vlakken. Het Impulsprogramma Jongvolwassenen loopt door in 2026.

Samenwerking met ander fonds

In 2025 is de samenwerking met het Kansfonds voor het programma “Een Thuis zonder Papieren” (ondersteuning voor mensen zonder verblijfspapieren) voortgezet. Vooral de financieringsmethode Participatory Grant Making, een vorm waarin de betrokken organisaties zelf bepalen waar de gift aan gegeven wordt, is nieuw en interessant voor de RDO om meer over te leren. De Vrije Universiteit Amsterdam doet parallel onderzoek naar deze manier van ondersteuning.

Partners

In 2025 zijn de partnerorganisaties stabiel gebleven. Tien lokale Stichtingen Urgente Noden, Stichting Present, Johanniter Nederland, De Tussenvoorziening, Profko, Resto Van Harte, Stichting Samah, IMC weekendschool en de VoorleesExpress ontvingen hun jaarlijkse gift en hebben voorafgaand de bestemming daarvan aangegeven.

Projecten Buitenland

Kaliningrad is vanuit de historie een belangrijke buitenlandse regio voor de RDO. De lokale inspanningen worden geleverd door Profko. Helaas is de RDO al meerdere jaren het enige buitenlandse fonds dat een financiële bijdrage geeft aan deze organisatie en daarmee aan de lokale projecten. Tot op heden wordt het overige deel van het budget vaak gebruikt voor internationale Noodhulp, waar op dit moment helaas voldoende projecten voor zijn.

Vicariefonds

Het Vicariefonds geeft giften voor predikanten (in opleiding) en kerkelijk werkers die actief zijn binnen de Protestantse Kerk Nederland. Ook kerken in het Commanderijgebied ontvangen een percentage van hun opgehaalde bijdrage via de Actie Kerkbalans als gift. Ook dit jaar zijn er weer fors meer aanvragen ontvangen dan in 2024. Daarnaast heeft de RDO een gift bestemd voor de werving voor Predikanten. De totale besteding van het Vicariefonds lag in 2025 19% hoger.

Code Goed Bestuur

Het bestuur van de RDO heeft verklaard aan de FIN Code Goed Bestuur te voldoen en heeft daartoe de Jaarlijkse Verklaring naleving FIN Code Goed Bestuur over het voorgaande boekjaar ingediend. Deze Jaarlijkse Verklaring is gepubliceerd op de fondsenpagina van de FIN.

Samenwerkingsverbanden

De RDO Balije van Utrecht is lid van de FIN, branchevereniging van vermogensfondsen in Nederland. Medewerkers van het bureau zijn regelmatig aanwezig bij FIN bijeenkomsten.

De RDO participeert verder in het Utrechts Fondsen Overleg (UFO), met vermelding op www.utrechtsefondsen.nl, het Vierstedenoverleg en het landelijke Armoedeoverleg.

3. Cultuurhistorie

In de statuten stelt de Ridderlijke Deutsche Orde Balije van Utrecht als één van zijn doelstellingen: “het conserveren en beheren van het waardevolle historische erfgoed”. De RDO wil dit bereiken door “het in eigen huis bewaren en beheren van het erfgoed van de Orde en het bevorderen van onderzoek dienaangaande en daaruit voortvloeiende publicaties”. Sinds 2006 voert de RDO een krachtig beleid in deze, geadviseerd door een Historische Commissie, waarin ook externe deskundigen zitting hebben. Het beleid heeft drie speerpunten:

- 1) het beheren van het archief en de collectie,
- 2) het faciliteren van onderzoek
- 3) het subsidiëren van projecten.

3.1 Het archief en de collectie

Het jaar 2025 laat op cultuurhistorisch gebied continuïteit zien. Er waren vergaderingen, rondleidingen, lezingen en het ontvangen van archiefbezoekers. De activiteiten hebben betrekking op de volgende terreinen: het archief, de overige collectie, onderzoek, subsidies en publieksbereik. De uitgaven voor cultuurhistorische uitgaven bedroegen voor het verslagjaar 2025 € 146.717. Het archief en de overige collectie zijn toevertrouwd aan de zorg van een conservator (professor Renger de Bruin). Zijn aanstelling binnen de RDO is begin 2025 verruimd van één naar anderhalve dag in de week. Sinds 2016 loopt er een groot project om het omvangrijke en zeer waardevolle archief toekomstbestendig te maken. Dat betreft (her)inventarisatie, herverpakking, digitalisering en (gedeeltelijk) online toegankelijk maken van het archief. Dit werk geschiedt in het kader van een dienstverleningsovereenkomst met Het Utrechts Archief (HUA), die per 1 april 2021 voor een periode van vijf jaar is verlengd na het aflopen van de eerste overeenkomst (2016-2021). In het najaar van 2025 is besloten om de samenwerking na 2026 voort te zetten.

Het eerste deel, het Oud-Archief (1200-1811), is in de jaren 2016 -2019 uitgevoerd, waarna is begonnen aan het Nieuw-Archief (1811-2006). Het werk daaraan is veel minder voorspoedig verlopen. Daar zijn verschillende oorzaken voor aan te wijzen. Ten eerste bleek het archief groter in omvang en vooral veel slechter toegankelijk te zijn dan aanvankelijk was ingeschat. Ook de technische staat (zoals het veelvuldig aantreffen van nietjes, die door roestvorming een behoudsprobleem vormen) bleek voor extra-werk te zorgen. De pandemie heeft in de jaren 2020-2022 voor aanzienlijke vertraging gezorgd, vervolgens viel de inhaalslag ook tegen. Tenslotte leverde de digitalisering problemen op: de door scanbedrijf GMS geleverde resultaten voldeden aanvankelijk niet aan de door HUA gestelde eisen. Uiteindelijk zijn de zesenvoertigmeter Nieuw-Archief in september 2025 teruggebracht naar de geklimatiseerde kluis in het Deutsche Huis. Het gedigitaliseerde Nieuw-Archief zal niet zoals het Oud-Archief volledig online raadpleegbaar zijn. Stukken jonger dan 100 jaar kunnen alleen in origineel in de studiezaal worden geraadpleegd na voorafgaande aanvraag.

Met de inventarisatie en verpakking van prenten, tekeningen, kaarten en kwartierstaten is in 2024 een begin gemaakt. In de loop van 2025 is die grotendeels afgerond. Deze werkzaamheden hebben plaatsgevonden op de locatie-Numankade van HUA met inzet van de expertise die aanwezig is bij de Afdeling Beeld van HUA. De voorgenomen verlenging van de samenwerkingsovereenkomst met HUA zal betrekking hebben op het onderhoud van de online toegankelijkheid van het RDO-archief, het beantwoorden van vragen, het bijhouden van de bibliotheek e.d.

Bovenop de gemaakte afspraken in de samenwerkingsovereenkomst komen nieuwe projecten zoals het (in kleur) fotograferen van de ca. 3.700 charters met de zegels of het transcriberen en vertalen van de gedigitaliseerde documenten. Een laatste punt op archiefgebied is de ordening van het lopende archief (vanaf 2006), dat grotendeels al digitaal is en verder als zodanig wordt opgebouwd. Om een goede aansluiting met het Oud- en Nieuw-Archief (1200-1811 en 1811-2006) te bewerkstelligen, zal HUA een advies uitbrengen over de wijze van opbouwen en ordenen. Daarnaast wordt er nog steeds een papieren archief opgebouwd, bijvoorbeeld van uitnodigingen. Uit de eerste jaren na 2006 is ook nog relatief veel papieren archief, onder andere afkomstig van 't Schoutenhuis.

Het ontvangen van archiefbezoekers is in vergelijking met tien jaar geleden, sterk teruggelopen. Het raadplegen van veel stukken van het RDO-archief hoeft niet meer in fysieke zin plaats te hebben aangezien het Oud-Archief online raadpleegbaar is. Alleen bezoekers die echt de originele stukken willen zien of die online niet uit de voeten kunnen, komen naar de studiezaal in het Deutsche Huis. In het verleden kwamen de meeste bezoekers juist voor het Oud-Archief. Het Nieuw-Archief werd duidelijk minder geraadpleegd. De bewerkingslag van dit archiefdeel maakte de toegankelijkheid lastiger, maar gebruikers zijn zo veel mogelijk bediend. Inmiddels zijn de stukken weer in de studiezaal raadpleegbaar en voor de periode vóór 1926 ook online.

Op de website zijn de gedigitaliseerde collecties raadpleegbaar: naast het Oud- en Nieuw-Archief (tot 1926) ook de landcommandeursportretten en de kwartierstaten. De website bevat tevens een nieuw overzicht van de RDO-geschiedenis (ook in het Engels en het Duits), een actualisering van de publicaties over de RDO en een overzicht van de onderzoeksactiviteiten.

De RDO-collectie bestaat behalve uit het archief, de daarin opgenomen prenten en tekeningen, alsmede de munten en penningen ook uit ingelijste prenten en tekeningen, schilderijen, meubelen, beelden en diverse voorwerpen zoals de vergadermappen op de kapitteltafel. De belangrijkste schilderijen zijn de tachtig landcommandeursportretten in de kapittelzaal en de expositieruimte. In september 2025 heeft de jaarlijkse controle door restaurator Lisa Elbers plaatsgevonden, die in de jaren daarvoor een conserverende restauratie en een houtwormbehandeling had uitgevoerd. Op haar advies is in februari/maart 2025 bij bestrijdingsbedrijf Ruvoma b.v. te Montfoort een aanvullende houtwormbehandeling in een zuurstofarme cel uitgevoerd bij enkele landcommandeursportretten alsmede enkele andere houten voorwerpen (stoelen, een tafeltje, een map en een houder), waar zij eind 2024 toch weer sporen van levende houtworm had aangetroffen. De bruikleenaanvragen van collectiestukken, die in het verleden met enige regelmaat binnenkwamen, zijn door de coronacrisis stil komen te liggen, maar komen inmiddels weer op gang. In 2025 zijn langdurige bruiklenen verleend aan Landcommanderij Alden Biesen in België en Museum de Schilpen in Maasland. Het betreft enkele mantels en een uniform. Een kortdurend bruikleen was een stoel en een houten vergadering aan de jubileummanifestatie in Schelluinen. Aan de collectie is toegevoegd een zilveren dienblad uit 1730 met de alliantiewapens van landcommandeur Frans Steven Carel van Randwijck en zijn echtgenote Ursula Philippotta van Reede. Het is gekocht op een veiling in Brussel na een tip van de archivaris van het Deutschordenszentrarchiv in Wenen.

3.2 Onderzoek

Het onderzoek is na de afronding van de promotieprojecten onder leiding van de heer Hans Mol vooral een zaak van hem en de conservator, de laatste werkt aan een zogeheten prosopografisch onderzoek naar de leden van de RDO in de drie eeuwen vanaf 1640. Zij presenteren hun resultaten regelmatig op internationale congressen, onder meer van de Internationale Historische Kommission zur Erforschung des Deutschen Ordens (IHKEDO), de reeks Ordines Militeres van de Universiteit in het Poolse Torun en van de Forschungstelle Deutscher Orden (FDO) aan de Universiteit Würzburg.

Aan de FDO is door de RDO eind 2023 voor vijf jaar een subsidie toegezegd. Vanaf 2024 wordt jaarlijks €25.000 betaald. In 2025 is een eenmalige toeslag toegekend voor het aantrekken van een medewerker door de FDO. Mol en De Bruin geven als lid van een op te richten Raad van Toezicht (Wissenschaftliche Beirat) de betrokkenheid van de RDO vorm. Mogelijk kunnen in samenwerking met Würzburg nieuwe promotietrajecten worden opgestart.

De heer Hans Mol is als secretaris van de IHKEDO medeverantwoordelijk voor de organisatie van de congressen. Conservator De Bruin heeft in 2025 lezingen gegeven op congressen van de Universiteit Debrecen en van de Ordines Militares (dit keer in Wenen). Deels als uitvloeisel van deze lezingen en deels los daarvan publiceren beide historici regelmatig over de Balije van Utrecht. Het uit het eerder door de RDO gefinancierde prosopografische onderzoek van De Bruin aan de Universiteit Utrecht is als universitair project in november 2025 afgerond met de aanbidding van de daaruit voortgekomen artikelen aan de landcommandeur. Een monografie hierover zal in de toekomst nog verschijnen.

Een voorgenomen Studiedag over archieven, naar aanleiding van de afronding van het project met HUA, gepland voor november 2025, is uitgesteld naar april 2026. De Bruin heeft onderzoek gedaan in het Deutschordenszentrarchiv en daar bekeken welke bestanden betrekking hebben de Balije Utrecht. Hij heeft met de archivaris gesproken over mogelijke samenwerking.

Een onderzoek dat niet door de RDO is gefinancierd, maar waarvan de publicatie wel is ondersteund, is de biografie van coadjutor Godard graaf van Aldenburg Bentick, waarop Leo van Putten in januari 2025 aan de Universiteit van Amsterdam promoveerde.

3.3 Subsidiebeleid

In 2025 zijn subsidies toegekend aan de volgende projecten: de Dodenherdenking in de Pieterskerk in Leiden, de kerk van Hummelo, de dorpskerk van Schelluinen (gebrandschilderde ramen), een orgelrestauratie in de Bartholomeüskerk in Schoonhoven, de renovatie van ramen in de Martinikerk in Doesburg en een borstbeeld van Otto van Wassaer in Katwijk.

3.4 Historische Commissie

De Historische Commissie van de RDO houdt toezicht op dan wel initieert de bovengenoemde projecten. Verder beoordeelt zij subsidieaanvragen op cultuurhistorisch gebied. De leden waren in dit verslagjaar de heren Alexander de Vos van Steenwijk (voorzitter), Diederik van Asbeck, Johan Carel Bierens de Haan, Roland van Limburg Stirum, Hans Mol, Hans Teengs Gerritsen, Kaj van Vliet, Egbert Wolleswinkel en Renger de Bruin (secretaris). De commissie is in 2025 tweemaal bijeengekomen, op 24 maart en op 24 november.

3.5 Publieksbereik

Al sinds jaar en dag bereikt de conservator een breed publiek door middel van rondleidingen door het gebouw van de RDO en lezingen. In 2025 heeft hij twaalf rondleidingen gegeven voor diverse gezelschappen zoals een groep gepensioneerd kinderartsen, oud-katholieke geestelijken of de Stichting Janivo. De meest bijzondere rondleiding was voor een delegatie van de St. Georgs Orde met Großmeister Karl von Habsburg. Daarnaast zijn enkele rondleidingen gegeven door de heren Jan Reint de Vos van Steenwijk, Hans Mol en Hans Teengs Gerritsen. In 2025 heeft Renger de Bruin twee lezingen over de RDO gegeven voor een ander publiek dan het internationale wetenschappelijke forum.

4. Onroerende zaken

Onroerende Zaken

Resultaten

In 2025 groeide het bruto-exploitatieresultaat naar € 2.002.596. De kosten bleven vrijwel gelijk aan die van het voorgaande jaar, € 302.115. Gedurende het verslagjaar liep de netto-exploitatieopbrengst daarmee op naar € 1.700.481. De herwaardering van de onroerende zaken resulteert in € 6.148.685. Het verkoopresultaat bedroeg € 2.622.

5. Effectenportefeuille en andere financiële zaken

5.1 IVM Caring Capital

Vanaf 2019 is een fors deel van het vermogen ondergebracht bij IVM Caring Capital. Deze partij heeft duurzaamheid als uitgangspunt, beleggingen moet voldoen aan strenge ESG criteria. Met hen is de RDO tot een strategische asset allocatie gekomen die in de afgelopen jaren nauwelijks is gewijzigd. De portefeuille wordt passief belegd in drie aandelentrackers, gespreid over een drietal regio's (55% Wereld, 25% Europa en 20% Emerging Markets). Twee keer per jaar vindt een evaluatiegesprek plaats tussen IVM Caring Capital en de Financiële Commissie. Hierbij wordt het beleggingsstatuut als leidraad voor het gesprek gebruikt. Aan de hand van een drietal concurrerende benchmarks wordt de prestatie van de portefeuille beoordeeld. De fraaie jaarlijkse rendementen hebben ervoor gezorgd dat er geen noemenswaardige wijzigingen hebben plaatsgevonden. Ook niet in 2025. De gespreksverslagen en rendementsoverzichten worden actief gedeeld met de Dirigerende Commissie en het Kapittel.

5.2 Liquiditeitsbegroting

Sinds 2021 is er een liquiditeitsbegroting ontwikkeld die een beter inzicht geeft in de liquiditeitsbehoefte gedurende het jaar. Het is een effectief sturingsmiddel gebleken. De liquiditeitsbegroting vormt een vast agendapunt bij elke vergadering van de Onroerend Goed Commissie, Financiële Commissie en Dirigerende Commissie..

5.3 Financieel model

Oorspronkelijk was het idee om het financieel model dat gebruikt is om de verhoging van het giftenbudget naar € 2.000.000,- voor de periode 2023-2028 te ondersteunen jaarlijks te actualiseren. Voortschrijdend inzicht heeft echter geleerd dat het actualiseren van het model zeer bewerkelijk is. Er is daarop besloten om jaarlijks te bezien in hoeverre de koopkracht van het eigen vermogen van de RDO op het niveau van eind 2021 in stand blijft.

5.4 Nieuwe financieringsvormen

Sinds 15 december 2022 participeert de RDO voor € 500.000,- in een vastgoedlening onder hypothecaire inschrijving aan Stichting Woonvermogen, een impact fonds SI3 fonds (€250.000,) van Shaping Impact. Bij impact investeren gaat het hierbij niet alleen om het financiële rendement maar ook om het maatschappelijke rendement dat bereikt kan worden met een investering.

5.5 ANBI wetgeving

In 2025 heeft de FINCO intensief contact gehouden met accountant EY. Met als resultaat een goed onderbouwd advies over het historisch bezit (en derhalve vermogen) van de RDO in relatie tot wettelijke regelgeving rond het aanhouden van vermogen door vermogensfondsen met een ANBI status. De regelgeving en fiscaliteit rondom ANBI-wetgeving verdient continue aandacht.

5.6 Bespreking met accountant

Ook dit jaar vond er na het gesprek over de jaarrekening 2025 een afzonderlijk gesprek met de accountant plaats waarbij o.a. de kwaliteit van de administratie van het Schoutenhuis (interne procedures) en de kwaliteit van de systemen van het Schoutenhuis ter sprake kwamen.

6. Deutsche Huis

Het Huis is zowel een baken van rust als van continu aandacht voor onderhoud. Bij een drietal ramen is houtrot geconstateerd, dit vraagt om een investering in nieuwe kozijnen. Daarnaast is wens om het hele complex duurzaam te maken via bijvoorbeeld voorzetramen. Wanneer gemeentelijke of monumentale subsidie voorhanden zijn maken we daar gebruik van. Bovendien bieden we sinds dit jaar onze gasten de mogelijkheid om gebruik te maken van het elektrisch oplaadpunt voor auto's.

Met een nieuwe manier van ventileren is de schimmel in het plafond van de sacristie verdwenen. Het lijkt op een blijvende oplossing.

In vrijwel alle houten voorwerpen op de eerste etage heeft hij houtworm geconstateerd. In de tafelpoot van de Kapittel zaal bleek dit in vergevorderde staat. Het lijkt erop dat we net op tijd zijn om vervanging te voorkomen. In de panelen van de schilderijen is het van belang om dit jaarlijks te blijven controleren en eventueel in zuurstofarme kluizen te behandelen. Momenteel zijn dit de twee belangrijkste aandachtspunten, voor beide is een adequaat plan. Met dezelfde aandacht gaan we de nieuwe mantels onderhouden.

Het archief is gedigitaliseerd, de papieren versie is weer veilig terug in de kluis op het Huis. De nieuwsbrief, werkbezoeken en ontvangsten hebben volgens schema plaatsgevonden.

Utrecht, juni 2026

Bijlage 1: Nevenfuncties

Nevenfuncties Kapittel en Giftencommissie RDO Balije van Utrecht

J.R. baron de Vos van Steenwijk (Jan Reint)

Voorzitter Ridderschap van Overijssel
Penningmeester Stichting Dorodarte
Penningmeester Stichting Mares Oyens-van Ittersum
Penningmeester Stichting Restauratiefonds Havezathe Windesheim
Voorzitter Stichting Landgoed De Gelder
Bestuurder Familie-Stichting de Vos van Steenwijk
Algemeen directeur Landgoed De Gelder BV

Mr R.W. baron Snouckaert van Schauburg (Rijnhard)

Voorzitter M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
Penningmeester Stichting Wassenaarse Hulpverlening
Lid Adviesraad SUN Leiden

Mr Ph.W. baron van Verschuer (Philip)

Lid algemeen bestuur Stichting Sandberg van Leuvenum
Lid bestuur Steunfonds Sandberg van Leuvenum
Lid bestuur Stichting Administratiekantoor Landgoed Heerlijkheid Leur BV
Lid Raad van Toezicht REF FM Radio

Mr A.S. baron de Vos van Steenwijk (Alexander)

Vice-president Waterloo Committee (België)
Landgoedbeheer Huize Voorwijk (Drenthe)
Bestuurslid van SUN Groningen en Drenthe
Bestuurslid Stichting Overstichtse Oorlogen
Voorzitter Les Amis des Jardins d'Hougoumont (Fondation Roi Baudouin)

Mr R.H. graaf van Limburg Stirum (Roland)

Associate Partner – DeNieuweCommissaris
Voorzitter - Stichting Landgoed IJsselvliedt
Bestuurslid - Genootschap Noorthey
Voorzitter - Stichting van Limburg Stirum
Bestuurslid - Stichting Urgente Noden Liemers-Achterhoek
Beschermer - Van Limburg Stirum Korpsen (Wezep)
Adviseur fondswerving bij het Jeugdeducatiefonds

Drs. A. van Welderen baron Rengers (Albert)

Geen

Mr C.J.H. baron van Lynden (Carel)

Bestuurslid Johanniter Nederland
Bestuurslid SUN Krimpenewaard
Voorzitter Stichting Fonds tot Instandhouding van de Grote of Sint Laurenskerk;
President Administrateur Bataafsch Genootschap der Toegepaste Wetenschap
Voorzitter Lyndenstichting
Bestuurslid Stichting E.R.A.S.M.V.S.
Bestuurslid Stichting Fondation de l'Inconnu
Directeur Vanel B.V.
Directeur Vanel Beheer B.V.,
Directeur Beleggingsmaatschappij Slotlaan B.V., gérant S.C.I. La Gare de Billy

Jonkheer mr T.A.J. van Eysinga (Tjalling)

Penningmeester Stichting Woonvermogen Leger des Heils
Penningmeester Stichting Jousma State
Bestuurslid Stichting Friese Huizen van de Duitse Orde

Ir. J.W. Sixma baron van Heemstra (Jan Willem)

Algemeen bestuurslid Stichting Urgente Noden Nederland
Voorzitter Stichting Jobsleen
Voorzitter Stichting Friese Ridderschap

Drs. W.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (Willem Anne)

Bestuurslid Stichting Urgente Noden Rheden
Lid van de Raad van Bestuur van Den Treek - Henschoten N.V.
Lid van de Raad van Advies van Staatsbosbeheer
Lid van het bestuur van SBNL Natuurfonds
Voorzitter bestuur Stichting Instandhouding Natuurbegraafplaats Elspeterbos
Bestuurslid Stichting Keurmerk Echt Wild
Bestuurslid Stichting Jachtexamens

Drs. J-A. F. baron de Vos van Steenwijk (Jan-Arent)

Algemeen Directeur Sugar Specialities Europe BV
Bestuurslid dVvS familiefonds
Raad van Advies Nederlandse Spellen Fabriek
Raad van Advies Nedstar BV
Bestuurder (secretaris – penningmeester) Wilhelmina van Pallandt Stichting

Drs. M.M. baron van Heemstra (Mauk)

Coördinator van de domein-coördinatoren van de Coöperatie Society 4.0.
Voorzitter bestuur Stichting Noodhulp Utrecht

Mr D.W. ridder van Rappard (Diederik)

Partner investeringsmaatschappij True Value Partners
Eigenaar adviesbureau Capitalize BV
Lid Raad van Toezicht Dierenbescherming
Lid Raad van Toezicht Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn

Penningmeester en Vice-voorzitter Landgoed Kolland NV
Bestuurslid Reünisten Huizen Commissie en Stichting Minerva Reünisten Huizen Obligaties

Drs. F.C. baron van Aerssen Beijeren van Voshol (Cornelis)

Algemeen bestuurslid Stichting Urgente Noden Delft
Regent Fundatie van Beijeren van Schagen
Voorzitter Stichting Vrienden van het Jacobshospice, Den Haag

Drs. E.J. baron Bentinck (Edzart)

Geen